

בעזהש"ת

קונטרס

פניני

שמן ראש

פרישת במדבר

מוגש לתועלת בחורי אנ"ש
שכאו לחסתוסף כצל
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בעיה"ק ירושלים תובכ"א
שבת פ' במדבר תש"ע לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

פניני שמן ראש

וצוה הי למשה רד העד בעם פן יהרסו אל הי לראות ונפל ממנו רב, והוא להורות להם שגבולות חלק הי בעולמו, כל אחד יש לו מעמדו ומצבו, ויש לקבל את התורה לפי מקומו ומחיצתו. וכמו שבדברים הגשמיים צריך האדם להיות שמח בחלקו, כן גם בדברים הנוגעים לנשמתו יש לו להיות שמח בהגבולות שהחלק לו הי, ובגבול זה ישתדל להוסיף עוד ועוד בעבודתו לקונו, ולצפות שיזכה לעבוד עבודת יום ביומו במעמדו שהוא עומד, וזה נכלל בהקנין של המכיר את מקומו, לידע מעמדו ומצבו ולהיות שמח בו (מלשון יחי מכירך ברוך רות ב-יט), שענינו אהב וריע).

ובזה יבואר דברי המדרש בפרשתינו (ב-ג) **מאי דכתיב** (שיר ב-ד) **הביאני אל בית היין ודגליו עלי אהבה, בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כיב רבבות של מלאכים שנאמר** (תהלים סה-יה) **רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר** (שיר ה-ו) **דגל מרבבה, כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאזים לדגלים, אמרו הלאוי כך אנו נעשים דגלים כמותן וכיו. אמר להם הקב"ה מה נתאזיתם לעשות דגלים, חייכם שאני ממלא**

קריאת פרשת במדבר לפני חג השבועות. איתא בספרים דתמיד קורין פרשת במדבר קודם מתן תורה, כי אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהן הוא מדריגת יחמכיר את מקומו (אבות ו-ו), ודבר זה נרמז להם בפרשת הדגלים, איש על דגלו וגוי יחנו בני ישראל עייב. וביאורו נראה שלא יערוך עצמו שהוא עומד ברום המעלות ויבא לידי גיאות, או להיפוך ישפיל עצמו עד שיבא לידי יאוש, אלא יהא מכיר מעלותיו וחסרונותיו, ולהשתדל לעלות תמיד מעלה מעלה.

אך יש בזה עוד ענין, שלא כל אנפין שוין, ויש לכל אחד ואחד סדר עבודה מיוחד, לפי תכונת נפשו ומצבו בעולם, יש שמן השמים מזמינים לו שיהא מושבו באהלה של תורה ללמוד וללמד, ויש שעיקר עבודתו הוא בתפלה בעבודה שבלב, ויש שעבודתו הוא בגמילות חסדים, שהי המציא לו עושר וכבוד שיוכל בזה להטיב לרבים, ואין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו, ואין מבקשים מהאדם אלא לפי מה שהוא. ודבר זה הראה הי במתן תורה, שהיה שם כמה מחיצות, משה מחיצה לעצמו, אהרן מחיצה לעצמו, והכהנים מחיצה לעצמם, והעם כל עיקר אל יהרסו את מצבם לעלות אל הי (רש"י שמות יט-כד),

והקליפה מתרוקנת, וכשחיו עושה היפך התורה מתרוקן אותיות שמו מהמילוי, ונעשה חיות בצמצום כדי סיפוקו לבד, וכן גורם בכל הנמצאים, וממלא חיו צירופים הרעים שמות הרעים של הסטרא אחרא וכמ"ש במ"א (תולדות דרוש ז' ושי"ג, שלח דרוש ב) על מאמרם ז"ל (מגילה ו.ו) לא נתמלא צור אלא מחורבנה של ירושלים ע"ש, וכמשרשיע עוד, גורם לאבד גם אותיות העצמיים של שמו, וכשגורם על ידי מעשיו לאבד כל אותיות שמו בעל כרחו הוא מת ונאבד מן העולם, כי נפסקו הצינורות אשר על ידם היה דבוק בשורשו, וזהו ענין (משלי י-ז) ושם רשעים ירקב, ואמרו רז"ל (יומא לה) דלא מסקינן בשמייהו, כי נאבד שמם ואין לו שם כלל, ונשאר מבלי שם ושארית בארץ, ולכן הרשע אינו יודע שמו כי באמת אין לו שם כלל עכד"ק. (ובזה מבאר מה שאמרו רז"ל בעניני חיבוש הקבר (מסכת חיבוש הקבר פ"ב, מובא בראשית חכמה שער היראה פ"ב) כי בא הממונה ושואלו מה שמו, ואם רשע הוא אינו זוכר שמו, והוא מכחו וחוכמו עיי"ש).

והנה מבואר ברמב"ן (שם א-מה) כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה', והוא נודע אליהם בשמו, יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים וכו' ע"ש. והיינו שכל אחד היה בא והזכיר את שמו לפני משה ואהרן. אבל באמת יש בני אדם ששמותיהן שוה, אבל המספר של שמו עם שם חבירו אינו שוה, כי הצדיק שיש בשמו מילוי ומילוי דמילוי, הרי עולה מספר שמו הרבה יותר ממי שאין לו אלא שמו גרידא, ומכל שכן בהרשע שחסר גם מאותיות של שמו למחצה ולשליש ולרביע. וזהו שאו את ראש בני ישראל

משאלותיכם וכו', מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל, ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו ע"כ. כי המלאכים יש בהם אופנים וחיות ושרפים, מהם אומרים קדוש ומהם אומרים ברוך, וכולם אהובים ונותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, אין בהם קנאה ושנאה ותחרות, וכל אחד שבע רצון בעבודה שהוטל עליו. וכמו כן נתאוו ישראל, שגם להם יהא לכל אחד מקומו, ויהא עומד במעמדו בשלום ובסיפוק. יש שמקומו בדרום, אשר הרוצה להחכים ידרים, ויש שמקומו בצפון, שהרוצה להעשיר יצפון, וכל אחד יכיר את מקומו בעולמו ויהא שמח בחלקו.

ולכן קורין פרשה זו תמיד קודם קבלת התורה, לידע שיש לקבל התורה לפי מצבו, ולהטיב מעשיו במה שהזמינו לו מן השמיים, ולא יצא חוץ למחיצתו, ואל יהרסו לראות יותר ממה שהזמינו לו, ומני ומיניה יתקלם עילאה.
(ח"י במדבר עמי י"א)

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות (א-ב). נראה הכוונה עפ"י מש"כ בערבי נחל (ר"פ פנחס) כי נודע (ע"י זח"א כ) נפש חיה הוא שמו (בראשית ב-יט), כי כל נמצא מדומם צומח חי מדבר, שואב חיותו משורשו על ידי אותיות שמו, והאותיות של שמו הן הנה צירופי הצינורות אשר נשפע על ידם החיות להנמצא ההוא, וכשאדם הולך בדרך התורה מתגדל חיותו על ידי שאותיות שמו מקבלים מילוי ומילוי המילוי, וכן מוסיף כח על ידי מעשיו בכל הנמצאים בדומם צומח חי מדבר

מעלתם. והנה איתא בזהר הקי' (חי"ג קנט.) דכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה עיי"ש. ועל כן אמר שאו את ראש בני ישראל, שבמנין זה יש נשיאת ראש לבני ישראל, כי המה 'במספר שמות', כמו המספר של התורה הקדושה שהוא שמותיו של הקב"ה, וכאשר סופרין את בני ישראל, הוא סופר אז אותיות התורה.

(סע"ש פי' במדבר תשס"ז)

ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני וגו', ויפקדם במדבר סיני (א-יח). הנגינה על תיבות ואת כל העדה הקהילו, הוא קדמא ואזלא רביעי'. ונראה דהנה הרמב"ן (א-יח) כתב, דהכתוב יזכיר זריזות משה רבינו במצות השם, כי ביום הדיבור לקח את הנשיאים והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם, אבל לא נשלם המנין ביום אחד, ולכך חזר ואמר, ויפקדם במדבר סיני, להודיע שהיה במקום ההוא המנין, לא ביום ההוא עיי"כ. אמנם בחתם סופר (ד) כתב, דאדרבה הא קא משמע לן קרא, שהחל וכילה ביום אחד, משום שלא להפסיד אותם הנעשים בני עשרים בין היום למחר, שלא ימותו בגזירת המרגלים, על כן כילה ביום אחד עכד"ק.

וליישב דעת הרמב"ן נראה, דהנה בגזירת מרגלים כתיב, במדבר הזה יפלו פגריכם לכל מספרכם מבין עשרים שנה ומעלה (יד-נט), ואיתא בגמרא (כבא בתרא קכא) לא נגזרה גזירה לא על פחות מבין עשרים ולא על יתר מבין עשרים, לא על פחות מבין עשרים דכתיב מבין עשרים שנה ומעלה, ולא על יתר מבין עשרים, גמר ומעלה ומעלה

במספר שמות', כאשר יזכירו שמותיהם לפני משה ואהרן, יתבוננו הם בהמספר של שמותם, וממנו יכירו וידעו מי צריך תיקון, ולעוררו ללכת בדרכי ה'.

(חיי ויקרא עמי ב')

שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות (ב-ט). נראה לבאר מה שאמר 'במספר שמות', עפימשי"כ בקדושת לוי בפרשתינו, לפרש הכתוב, כאשר צוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני (א-ט), ולכאורה היה הכתוב צריך לומר להיפוך, ויפקדם במדבר סיני כאשר צוה ה' את משה. אך כל אדם יש לו אות בתורה, ונשמותיהם של ישראל הם המהוות אותיות התורה, וכמו שרמזו בספ"ק (עין סדד לאברהם מעין כי נהר י"א), שראשי תיבות של ישראל"ל, הוא ייש שישים ריבוא איותיות ליתורה, והם נגד ששים רבוא נשמות ישראל, נמצא שכאשר פקד משה את ישראל היה לומד בזה את התורה. והוא מה שאמר הכתוב, כאשר צוה ה' את משה, כשם שלמד משה את התורה מאשר צוה אותו השם יתברך, כך למד את התורה גם כאשר ויפקדם במדבר סיני עכד"ק. וזה עולה עם מאמרם (קידושין ל) לפיכך נקראו ראשונים סופרים, שהיו סופרים כל אותיות שבתורה עיי"כ. וכמו כן היו אז הסופרים את מספר בני ישראל, שהיו סופרים באותה שעה אותיות התורה.

ואם כן במנין ישראל שמספרם עולה לששים רבוא, ניכר גודל חיבתן לפניו ית"ש, שכל נשמה חצובה משורש התורה הקדושה, ולכן מנאם כדי להודיע להם גודל

הזקנים אינו נכשל ע"ש. ולכן בחר משה לאחר את המנין, כדי שישארו מהזקנים הרבה, שיעמידו את דורם אחריהם.

והנה בפרשת ערכין (כזג) נמנו ארבעה סוגים בערכי אדם, מבין חודש עד בן חמש שנים, מבין חמש עד בן עשרים, מבין עשרים ועד בן ששים, ומבין ששים שנה ומעלה. ואם כן מבין ששים ומעלה הוא הסוג הרביעי. ולכן כאשר אומר הכתוב, **ואת כל העדה הקהילו באחד לאחד השני, ולפירושו של הרמב"ן רק הקהיל אותם ולא השלים המנין באותו יום, באה הנגינה קדמא ואזלא רביעי, דלכאורה היה למשה להקדים המנין להשלימו גם כן ביום ההוא, כי חוץ ממה שזרזין מקדימין למצות, הרי ירויה להפחותים מבני עשרים שלא ימותו בגזירת המרגלים, אך משה רבינו חס על הסוג הרביעי שבפרשה הקודמת, הזקנים מבין ששים ומעלה, ועדיפא ליה מעלת הזקנים על הנערים, ולכן לא השלים המנין ביומו.** (וכל זה לפי דרכו של החתם סופר, שהיו מונים ככל יום ויום לפי שנותן שהיו באותו יום. ואולי סבירא ליה להרמב"ן שהיו מונים מבין עשרים ועד בן ששים, כפי מנין ימיאם ביום דיבר ה' את משה. או גם לפי דרכו של החתם סופר, אולי מנה הבני עשרים ביום הראשון, ובני ששים ביום האחרון, ואז היה מרויה לשניהם יחד, שהפחותים מבני עשרים נפטרו מהמנין ביום הראשון, ויתר מבני ששים נפטרו מהמנין ביום האחרון).

(ח"י במדבר עמי מ"ד)

ויתלדו על משפחותם לבית אבותם (א-יח). איתא בילקוט (סימן תרפד) **בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו** **אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר**

מערכין, מה להלן יתר מבין ששים כפחות מבין עשרים, אף כאן יתר מבין ששים כפחות מבין עשרים ע"ש, ואם כן לכאורה גם הכא במספר בני ישראל שנאמר גם כן, מבין עשרים שנה ומעלה, לא מנו באותה מנין יתר מבין ששים. וכן כתב רש"י (שיר ג-יז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מנכורי ישראל, ששים רבוא סביב לה מיוצאי הצבא, לבד פחותים מבין עשרים והיתרים על בני ששים ע"כ. וכן כתב הרמב"ן (במדבר כז-סד) ע"ש. הרי דבמספר הזה שעלה ששים רבוא, לא נמנו יתר מבין ששים. ואם כן אם היה משה רבינו מונה אותם כולם ביום אחד, היה מפסיד להזקנים, שהיום המה עדיין בני ששים, ולמחרת יצאו כבר מהגזירה, על כן לא מיהר עצמו למנות כולם ביום אחד, אלא באחד לאחד השני הקהיל את העדה, אבל לא השלים המנין באותו יום.

אך לכאורה עדיין יש להבין, הלא אם יאחר זמן המספר יפסיד להפחותים מבני עשרים, ואם יקדים הזמן יפסיד להזקנים, ואם כן מה ראית להיות מהמאחרין ולא מן המקדימין. אמנם משה רבינו לימד לנו מעלת הזקנים, שהמה נחוצים מאוד להכליל ישראל, למסור לדורות הבאים מה שראו עיניהם מהקדמונים, וכמאמרם (מגילה לא) אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה, סתור ואל תבנה, מפני שסתירת זקנים בנין. ואמרו על רבי יוחנן דהוי קאי מקמי סבי דארמאי, אמר כמה הרפתקי עדו עלייהו (קידושין לג). ואיתא במדרש רבה (שמות ג-ח) לעולם זקנים מעמידין את ישראל, ואימתי ישראל עומדים, כשיש להם זקנים, שכל מי שנוטל עצה מן

התורה על שכמם, על זה נתקנאו בהם אומות העולם.

ועל זה השיכם הביאו לי ספרי יחוסים, כי באומות העולם נחשב לחכם ונבון, מי שיודע יותר טוב מהקודמים, ויוכל לבטל ולסתור דברי הקודמים. לא כן בישראל, מי שיוכל להבין ולחזק יותר דברי רבותינו הקודמים זהו החכם האמיתי.

והנה קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר (בראשית כו-ח) עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו', ומימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הוה וכו', יצחק אבינו וכו', יעקב אבינו וכו' (וימא כח). וכאשר ראו בני ישראל שזה היה דרכם של אבותיהם, ידעו בבירור שזהו הדרך הישרה שיבור לו האדם, ולא הרהרו אחריו, ולא שאלו מה כתיב בה, וחטפו מה שהציעו להם, אם לאבא היה התורה טוב, הרי זה טוב גם לי, משא"כ אומות העולם, סתרו דרכי אבותיהם אברהם ויצחק, וחכמים הם בעיניהם, וזקנם לא הבינו כראוי, וכל מה שמזקינין יותר, דעתם מתמפשות, יצחק לא הבין כלום, ואברהם הבין עוד פחות ממנו, ורק המה הם החכמים.

ועל כן בשעה שנתקנאו בישראל, מה ראו אליו להתקרב, אמר להם הביאו לי ספרי יחוסים כשם שבני מביאים, נראה אם אתם מתייחסים אחריהם כדרך בני המה מתייחסים אחריהם שחכמתם היתה ברום המעלה, שנאמר ויתלדו על משפחותם לבית אבותם, המה מחשיבים

מן האומות, סתם פיהם הקב"ה, אמר להן הביאו לי ספרי יחסין שלכם, שנאמר (תהלים כט-א) הבו להי בני אלים, כשם שבני מביאין, ויתלדו על משפחותם לבית אבותם (במדבר א-יח) ע"כ. ודקדקו המפרשים, הלא חזר הקב"ה על כל אומה ולשון לתת להם התורה, ולא רצו לקבלה, שנאמר (דברים לג-ב) הי מסיני בא וזרח משעיר למו, הופיע מהר פארן וגו' (עבודה זרה ב), ולמה נתקנאו בישראל על מתן תורה. ואם אכתי יש מקום לקנאות, במה דחה אותם הביאו לי ספרי יחוסים, מהן ענין היחוס לקבלת התורה.

ונראה דהנה ישראל שנואים אצל כל האומות, והסיבה לזה הוא מחמת קנאתם, שבפנימיותם יודעים שאין בכל העולם עם חכם ונבון, וממולאים בחסד ורחמים ומדות טובות, כמו העם ישראל, והקנאה הזאת מעביר אותם על דעתם בשנאה כבושה עד אין שיעור. וכמו כן במתן תורה שחזר הי על כל אומה ולשון, ולא קבלוה, כי קשה עליהם לקבל על שכמם עול התורה ומצותיה, וניחא להו להתגולל בתאות נפשם עד אין קץ. וכאשר ראו גודל מעלת בני ישראל, שהיה בכחם להתגבר על יצרם, ולבם הוא ברשותם להטותם לפי שכלם, נתקנאו בישראל, מה ראו הכלל ישראל, ובמה התבוננו, שעלה בידם להתקרב יותר מן האומות. ואין התלונה על הקב"ה, ולא אמרו בשעה שינניתה תורה לישראל נתקנאו, כי גם להם ניתנה, אלא שלא רצו לקבלה, אך בשעה ישקיבלו ישראל את התורה, שהיה בכוחם להפקיר כל הרגשותיהם, ולהכניע עצמם לסבול עול

רש"י (פי לך) כך חותמין ולא בהם, דהיינו שלא יחוש אברהם אבינו אולי יהנו גם ישמעאל ועשו מזכות אבות, לזה הבטיחו הקב"ה שהזכות יתחיל מיעקב והחתימה יהיה באברהם, וממילא תו בני ישמעאל ועשו אינם בכלל. והיינו דאמר כך חותמין דייקא, ולא מתחילין בזכירת ברית אברהם, וממילא לא יהיה להם חלק בזכות אבות ודפח"ח וש"י. (ועיין בזה בשמן ראש ח"א לשמחת תורה, וח"ה פי בלק). ולכן דקדק חי לומר לאומות העולם, הביאו ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאיין, שעיקר היוחסין מתחלת ביעקב, ושוב מצטרף אליה יחוסו של יצחק ואברהם, ובני מביאיין היוחסין שלהם מיעקב כחיר האבות, ורק חותמין באברהם, וספרי יחוס כאלו אין בידכם.

(ח"י במדבר עמי כ"ד)

ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות, ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני, ויתילדו על משפחותם לבית אבותם וגו' (א-י). ויש להבין ביאור הלשון ויתילדו על משפחותם. גם מה שהאריך ויקח משה ואהרן את יהאנשים אשר נקבו בשמות, והווי ליה למימר בקצרה ויקח משה אותם וגו'.

ונראה כי יחוס האבות יתכן על שני פנים, בבני אדם פשוטים הרי זה להתרוממות ולהתכבד באיצטלא של אבותיהם הגדולים, ומחשיבים את עצמם בזה יותר מאחרים. לא כן אצל יראי אלקים הוא להיפוך, זה מביאו לידי הכנעה ושפלות רוח, איך רחוקים הם מדרכי אבותיהם הקדושים, וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי

את עצמם כילדים נגדם, ומבטלים דעתם אליהם, לא כן זקני עם הארץ, אין חשוב בעיניהם מה שראו אצל אבותיהם, על כן לא רצו לקבל על עצמם עול התורה.

(ח"י עמי ש"ד)

ויתילדו על משפחותם לבית אבותם (א-י). בילקוט (רמז תרפ"ד) בשעה שקבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקב"ה, אמר להן הביאו ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו) הבו להי משפחות עמים, כשם שבני מביאיין, ויתילדו על משפחותם (א-י) וכו', שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן עכ"ל. ויש להבין הלשון יכשמי שבני מביאיין. ועוד הרי גם לאומות העולם יש יוחסין, ישמעאל הוא בן אברהם, ועשו הוא בן יצחק, ואם כן גם להם יש יוחסין.

ויש לומר דהנה הכתוב אומר, וזכרתי את בריתי יעקב, ואף את בריתי יצחק, ואף את בריתי אברהם (ויקרא כו-מב). וכתב **במעגלי צדק** (פי בחוקות) לבאר, דלכן הקדים יעקב והדר יצחק ואברהם, כדי להוציא עידיי ישמעאל ועשו מזכות אבות, כי עיקר הכחירה היה ביעקב שהוא מוכר שבאבות, ולכן העיקר תלוי בזכירת בריתו של יעקב, ורק אחר זה אזכור אף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם. ומאן דליתא בזכירת בריתו של יעקב ליתא נמי בזכירת בריתו של יצחק ואברהם, וממילא נשמע דלא מהני זכירת הברית לבני ישמעאל ובני קטורה ולא לזרעו של עשו ודפח"ח. ואזייל בספרו **אהבת חיים** (פי תולדות) פירש בזה דברי

ר', וכן להלאה. והרואה את ישראל חונים במדבר, ויודע ומשיג שורש נשמתם, היה קורא על ידם כל התורה כולה כסדרן. והו **באותיות לבית אבותם יחנו**, כפי האות שלו בתורה כן היה חונה במדבר. ושם היו כל הששים רבוא נשמות המכוונים נגד ששים רבוא אותיות שבתורה. וכאשר נשא בלעם את עיניו וראה ישראל שוכן לשבטיו, ראה כנגד עיניו כל הששים רבוא אותיות של התורה, שהיא קדושה עצומה, ותהי עליו רוח אלקים. והפליג בחשיבותם ואמר, מה טובו אהליך יעקב, אין טוב אלא תורה (אבות ו-ג), האהלים של יעקב הוא התורה עצמה, ולכן מכרכיך ברוך ואורריך ארוך.

(ח"ט במדבר עמי רפ"ב)

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל, מנגד סביב לאוהל מועד יחנו וגוי' (ב-ב). נראה בהקדם מה שכתב האוהב ישראל (בליקוטים) בביאור המדרש פליאה בפסוק **איש על דגלו באותות לבית אבותם**, אל תקרי באותות אלא באותיות, לפיכך אמר בלעם מה אקוב לא קבה אל (במדבר כג-ה). דאיתא בספר עשרה מאמרות, שעל הדגלים היו כתובים אותיות מאבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, דהיינו בדגל האי היה כתוב האי מאברהם והיי מיצחק והיי מיעקב, ועל דגל הכי היה כתוב הכי מאברהם והצי מיצחק והעי מיעקב, ועל דגל הגי היה כתוב הרי מאברהם והחי מיצחק והקי מיעקב, ועל דגל הדי הסי מאברהם הקי מיצחק והכי מיעקב, נשאר הה"א מאברהם שהיתה פורחת באויר, ומחופפת על ישראל שלא ישלוט עליהם שום רע וקללת בלעם הרשע, על דרך הכתוב (בראשית מז-כג) ה"א

למעשי אבותי (תדא"ר כה), וזכרון אבותיהם מעורר אותם לתקן מעשיהם, והם נעשים כקמן שנוגד בשעה שזוכרין על משפחותיהם, וכדרכן של בעלי תשובה שהם כקמן שנוגד דמי. והו שאמר ישאוי את ראש כל עדת בני ישראל לבית אבותם, שבשעה שיזכרו על בית אבותם יתעלו במדריגתם, לשפר ולתקן מעשיהם. ואמר הכתוב שכן עשו בני ישראל, ויתילדו על משפחותם לבית אבותם, שנעשו כאלו נולדו כעת, וכאנשים חדשים, בעת שהתייחסו לבית אבותם.

וזהו שאמר הכתוב על הנשיאים, אשר נקבו בשמות, על דרך שכתב רש"י (דברים ה-כד) 'ואת' תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה', התשתם את כחי כנקבה ע"ש. והנשיאים שהיו ראשי אלפי ישראל, על ידי שקראו אותם גם בשמות אבותיהם, הותש כחם, בהעלותם על הלב הריחוק מדורות הראשונים. והו שאמר עליהם, אשר ינקבו בשמות, שהותש כחם כנקבה במה שהזכרו לפניהם שמות אבותיהם.

(ח"ב עמי שס"ב, ח"ט במדבר עמי כ"ב)

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב-ב). ובמדרש אל תקרי באותות אלא באותיות וכו' ע"כ (חובא באוהב ישראל ליקוטים לפרשת במדבר). והכוונה יש לומר דחנייתם במדבר היה לפי הסדר של אותיות התורה, דכיון שכל נפש הוא מכון כנגד אות אחת, היה חונה במדבר אצל שכנו שמכוון נגד אות הסמוך לו. ולמשל בראשית ברא אלקים, יש נשמה שמכוון נגד האות ב', והוא היה חונה אצל חבירו שמכוון נגד אות

האבות הקי שרפי מעלה, שנתרוממו ונתעלו להיות מרכבה להשכינה, לילך בדרכיהם ולאחוז במעשיהם. לזה בא הרמז על הדגלים שם יאברם מילדותו, לומר שגם אברהם קדוש עליון מתחילת יצירתו נולד אצל תרה עובד בעלים, ומתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, (וגם איתא בראש דוד להחדיי"א (פי בלק) בשם הזוהר הקי שאברהם נתעבר לאמו בעת היותה נדה), ואחר כך על ידי גודל עבודתו ויגיעתו העצמית, עלה ונתעלה למדריתו הגבוה. הרי שביד האדם להתעלות, ופתח פתוח לפניו למפס ולעלות על גפי מרומי קרת בעבודת השיי"ת ובהשגת נועם עליון.

עוד גם זאת, תכלית הדגלים לעם ישראל היה שיביאם לידי מדת ענוה, בחינת מ"ה, ונחנו מה, כי על ידי שיסתכלו במעשי אבותיהם, קדושתם עבודתם ומידתם, ויראו איך רחוקים אנו מדרכם וממעשיהם, יבואו לידי מדת ענוה. ויש לומר דלכך היה מפורש על הדגלים שמות האבות הקדושים, ומחנה ישראל הוא כמ"ם סתומה כנ"ל, ואות ה"א היה שורה על גביהם, כי על ידי שהסתכלו על שמות אבותיהם בהדגלים, באו לידי בחינת מ"ה.

ולכך לא נכללו שבט לוי בהדגלים, בהיות שסיבת הדגלים היה להביא את בני ישראל לידי מידת ענוה כנ"ל, אמנם שבט לוי שהיו משרתים בקודש, ועוסקים בתורת ה', ויורו משפטיו ליעקב, והעוסק בתורה אורייתא מודעת ליה חוביה, לכך לא היו צריכים להדגלים שעל ידי זה יבואו לידי מדת ענוה, כי התורה שהם לומדים ידריכם

לכם זרע, ושמן הה"א מתברכין ישראל ומתרבים בכנים ובזרע של קיימא.

אך לכאורה קשה, לפי מה דאיתא ב**זוה"ק** (ח"א לה) על המ"ם סתומה מלסרבה המשרה (ישעיה מ-ו), שרומזת למסע הדגלים, שנשיעתן היתה כמין מ"ם סתומה שיש לה ארבע דפנות, דהיינו בי דגלים כמין די ובי דגלים השניים כמין די מהופכת, ובאמצע היה מחנה שכינה שהוא הארון וכל כליו ומחנה הלויים. אם כן לפי זה היה לו להמ"ם סתומה מאברהם לחופף עליהם באויר, שהיא מרומזת למסע הדגלים, והה"א תכתב על המפה. אך התירוץ על זה הוא, שהשיי"ת לא רצה להזכיר על בניו הנעימים שום שם של קללה ח"ו, וכשהיה כתוב על מפה הדי הי מאברהם והקי מיצחק והבי מיעקב, היה משמעות קב"ה שהוא ח"ו לשון קללה. על כן היה מההכרח שהה"א תפרח באויר, והמ"ם תכתב על המפה. וזה יבואר המדרש, איש על דגלו באותות, אל תקרי באותות אלא באותיות לבית אבותם, דהיינו שיכתוב על מפות הדגלים האותיות מאבות הקדושים כנ"ל, ואז כאשר ראה בלעם הרשע שהה"א פורחת באויר, כדי שלא יהא נקרא קב"ה, אמר מה אקוב לא קב"ה אל עכ"ד ודפח"ה.

(ועיין מה שפירש בזה אא"ו משאמלו"א ז"ע בספרו אבן שלמה בפרשתינו (אות ה)).

ואפשר דלכך היה נכתב על הדגלים השם יאברם, שלא יתחמץ לב האדם, בהסתכלו על מעשי האבות הקדושים איך שעבדו את ה' בהשגה גדולה, אם כן איך יצויר לאנשים משוקעים בהבלי עולם הזה ותענוגיו, להדמות את עצמו למדרית

ולא בנחלת ארץ ישראל, והקב"ה הסכים על המנין של משה, כמו שכי הרמב"ן דמה שהזכיר הכתוב מספרם בדגלים, לא שחזרו ונמנו, אלא הכל דברי הקב"ה, מחנה יהודה שמספרו כך וכך יתנו מזרחה, וכן כולם.

ומעתה כאשר רצה בנה של שלומית בת דברי להמנות בין ישראל, לא יכלו בייד לפסול אותו, כי הרי רוב בעילות אחרי האב, אך בית דינו של משה פסלו ברוח הקודש, כאשר עבר עליו במנין במספר שמו"ת למשפחותם לבית אבותם, וסיפר שמו ושם אבותיו פסלו משה, כי הוא הוא בן המצרי שהרגו בשם המפורש (כמבואר ברש"י שמות ב-יא), ושוב בא הקב"ה והסכים עם משה במנינם, ולא בא במספר ה' בהדגלים. ולכן כאשר יצא מחוייב מבית דינו של משה, ויקוב את הש"ם ויקלל, השם שהסכים במנינו, השם שבו הרג משה את אביו.

וא"כ היה הוא הישראל היחידי שלא היה לו מקום בדגלי ישראל (וכמבואר במדרש (ויק"ר ל-ג) דפרשת המגדף היתה אחר שמנאו את ישראל וחנו לדגליהם), ואע"פ שהיה ישראל גמור, כי הולד הולך אחר האם, לא נתנו לו שבט דן מקום בין אחיהם, והיתה זאת לפניו לבושה גדולה, ע"כ צוה ה' אשר שבט דן יסעו לאחרונה, והוא היה אחורי מחנה שלו, כדי שלא יבוייש כ"כ שאינו משבטו. ולכן **אחרונה יסעו לדגליהם**, כי בשבטם דלגו על נפש אחת, וגם דילונו עלי אהבת, וחם ה' על כבודו, על כן יסעו המה לאחרונה.

(ח"י עמ' רנ"א)

ויוליכם בדרך הטוב והישר, והמאור שבה יעמידם למוטב.

(ח"י במדבר עמ' י"ד)

כל הפקודים למחנה דן וגו' לאחרונה יסעו לדגליהם (ב-לא). והאי לדגליהם מיותר (ועיי' משי"כ החת"ם (ה) בזה, הובא להלן). וי"ל דהנה דעת רש"י הוא דמה שנאמר ויתלדו על משפחותם לבית אבותם, שאמר להם הביאו ספרי יחוסכם ועידי חזקת לידתם, כל אחד ואחד, להתייחס על השבט ע"כ. אך הרמב"ן כתב דאינו נראה כן, רק שהביאו ישראל כ"א שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים, אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני שהוא לשבט ראובן וזולתו, ומשה נתן שקלי כל שבט ושבט במקום מיוחד, וידע מספר הפרט והכלל ע"כ. ונראה לפי"ז כי משה רבינו פסק דינם ברוח"ק לידע אם אומר אמת. ודעת **המשנה למלך** (פ"ט מה"א סוף ח"י) דבספק מציאות יכול אליהו לברר ולא בספק דינא. וי"ל דמשה רבינו לכוי"ע היה יכול לפסוק ברוח"ק, כי כן נצטוה כאן מפי ה', שדי לו לפי ראייתו והבנתו לקבוע אם הוא לבית אבותיו.

והנה האמת היה כי כולם היו מיוחסים וכמו שהעיד עליהם הכתוב משפחת החנוכי (רש"י פנחס כו-ה), ורק אחת היתה שפירסמה הכתוב שלומית בת דברי למטה דן, לומר שהיא לבדה היתה זונה (רש"י וקרא כד-יא), ובהגיע תור בנה של שלומית בת דברי להתייצב לפני משה, היה הוא היחידי שאמר לו משה כי אין הוא נכנס במנין הזה, כי אביו הוא מצרי, ואין לו חלק לא בדגלים

משה, נעשו אלו תולדות שלו שלמדן מה שלמד מפי הגבורה ע"כ. ויש בזה עוד רמז, דהנה כתיב וירד משה מן ההר אל העם (יט-ד), וברש"י מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא מן ההר אל העם ע"כ. וכתב **בחתם סופר** (ליקוטים פי יתרו קז) כי אין צריך לומר שלא פנה אל עסקי עולם הזה שבביתו, כי גם שום אדם לא יעשה כן אפילו למלך בשר ודם, ואיך יעלה על הדעת שמשה רבינו ע"ה יעשה כן למלך מלכי המלכים הקב"ה. אבל הענין, להיותו הולך ובא ומצות קידוש ופרישה והגבלה בידו, וידוע כי עיקר בזה הוא המחשבה ועיון, ויש קונה עולמו ברגע אחד ממש. ואם כן היה מהראוי להקדים הציווי לבניו ובני ביתו, ועל ידי קדימת שעה שהוא יכולים הם לקדם פניו ולחשיג השגה מה יותר משאר העם. ואין בזה עוול, הלא זה ממצות בן על האב ללמדו תורה (קידושין כט). ומכל מקום לא שינה משה רבינו ע"ה להקדים מעלת בניו על בני ישראל ח"ו אפילו כרגע ודפח"ה.

הרי לנו גודל צדקתו של משה רבינו, כי מיום שנתמנה להיות רבן של ישראל, ללמד לעם הי' תורת ה', לא נתן דין קדימה לבניו, ואינו פונה לעסקי ביתו, אלא כולן שוין הם לטובה בעיניו כבניו ביתו עצמו. ועל כן אמר הכתוב, **ואלה תולדות אהרן ומשה, ביום דבר ה' את משה בהר סיני, אז נעשו אלו התולדות שלו, ומאותו יום אין בניו ביתו עוד תולדותיו, אלא גם אלו הם החשובים ויקרים בעיניו כמו תולדותיו של עצמו, ואינו נותן שום קדימה לעסקי ביתו. ומזה נלמד שכל המלמד בן חבירו תורה, יש להחשיבו כחשיבות יתירה ומופלגת כאלו ילדו. וכל**

לאחרונה יסעו לדגליהם (ב-לא). והאי לדגליהם מיותר. וכתב **בחתם סופר** (ה) הדודיע לנו הכתוב, שנוסעים באחרונה לחסרונם, ויהיה לדגליה"ם כמו לדלוגיה"ם, כמו שכתבו התוס' (עבודה זרה כב) בשם מדרש (שיר השירים ב) ודגלו עלי אהבה (שיר ב-ד), אל תקרי ודגלו אלא ודלוגו. הכא נמי דלגיהם שהיה עמהם פסל מיכה. ולפי שהיו מוכנים למלחמה, אם כן היה ראוי דגל יהודה המרובה באוכלוסין יצא ראשונה, ואחריו במספר ראובן, ואחריו במספר דן, ולאחרונה יסעו בני אפרים המועטים מכולם, ולמה נסעו הם באחרונה, לחסרונם ומיעוט זכותם, פן יפגע בהם האויב, כמו בעמלק ויונב כך כל הנחשלים זה שבט דן ודפח"ה.

ויש להוסיף עוד, כי בדגל מחנה דן היו חונים מטה אשר ונפתלי ודן, וכיון שהדגל נקרא על שם דן, היה מן הראוי שבתוך דגלם יצאו הם ראשונה, ואחריהם מטה אשר ונפתלי, אך בהיות שפלטם הענן, הוצרכו שבט דן לעמוד באחרונה, כדי שיוכל הענן להפרידן משאר שבטי י-ה. וזהו שאמר **לאחרונה יסעו לדגליהם**, שגם בתוך דגליהם היו שבט דן לאחרונה, כי מחמת חטאם בפסל מיכה לא יכלו להיות בתוך הענן, ואחר מטה נפתלי ואשר פסקה הענן.

(ח"י במדבר עמ' רע"ד)

ואלה תולדות אהרן ומשה, ביום דבר ה' את משה בהר סיני (ג-א). וברש"י ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה, מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו (מנהדרין יט). ביום דבר ה' את

להתברך מברכת קדשו, שיגדלו הנערים וילכו בדרכי טובים, והרה"ק הנ"ל הניף ידו המהורה על ראש האחד והאציל לו ברכתו המהורה, אבל להילד השני סירב ולא רצה לברכו, ובמאמר פיו הילד הזה בן הנדה הוא ואינו ראוי לברכה. והאיש המספר כאשר סיים דבריו, ענה ואמר האין זה רוח הקודש ברורה, ולמה יאמר רבינו כי אין מדריגת רוח הקודש בימינו אלה. והשיב לו המהרשי"ג זצ"ל, לא, אין זה מדריגת רוח הקודש רק עין טובה, שיכול להרגיש בעיניו המהורים אם שורה קדושה על הדבר החוא אם לאו, ורוח הקודש גופיה הוא מדריגה גבוהה וגדולה יתירה מזה. והוסיף המהרשי"ג, גם אני בימי נעורי הייתי יכול להבחין בין כלי הנטבל לכלי שלא טבלו, ואין זה רוח הקודש עכ"ד.

וּשְׂאֵלְתִי אותו, למה אמר המהרשי"ג בימי נעוריי, ומה היה בשנות זקנתו. ענה ואמר בצחות לשונו ובטעם זקנים, אישיך בזה בבי אופנים, או מחמת ענותנותיה אמר הכי, כי לא רצה לומר בפה מלא שיש לו מדריגה הלזו, לכן תלאו בימי נעוריו בשנים קדמוניות. או זיל לאידך גיסא, בשנות חורפו ובימי נעוריו כאשר היה מופרש ומובדל מכל עניני עולם הזה, וכל עסקו ומגמתו בתורת הי חפצו, עלה ונתעלה בעבודתו ובקדושתו למדריגה גבוהה כזו להרגיש רוח הקדושה ששורה על הדבר, אבל אחר כך כשנתמנה לדון ולהורות בקהל עדת ישראל, והתערב עצמו בין הבריות בעניני עולם הזה, וכל מילי דמתא עליו, אז נעלם הימנו מקצת ממדרגותיו הקודמים.

מה שהיה משתדל ומטריח עצמו לבני ביתו להעמידם על תלם ושלימותם, כן יש לו להשתדל לכל תלמידיו שזה לבני ביתו.

(ה"ט במדבר עמי כ"ד, בפתחה לבני הישיבה)

פָּקַד אֶת בְּנֵי לֹוֹ וְגוֹי כָּל זָכָר מִבְּנֵי חֹדֶשׁ וּמֵעַלָּה תִּפְקְדֵם, וַיִּפְקֵד אֹתָם מֹשֶׁה עַל פִּי ה' כְּאֲשֶׁר צִוָּה (ג-טו). וברשי"י שאמר משה לפני הקב"ה היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם, אמר לו הקב"ה עשה אתה את שלך ואני אעשה שלי, הלך משה ועמד על פתח האוהל, והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאת מן האוהל ואומרת, כך וכך תינקות יש באוהל זה, לכך נאמר על פי הי (במדבר ג-ט) ע"כ. ולכאורה כיון שהיה שייך שיפקדם משה על פי הי, בבת קול, למה הוצרך לו למשה למנות את בני ישראל כל זכר לגלגלותם, ולמה נשתנו בני לוי מכל השבטים.

וַיֵּשׁ לומר על פי מה ששמעתי מדודי הגה"צ **מלאנדסבערג זצ"ל**, איך שרבו הגה"ק **בעל המהרשי"ג מסעמיהאלי זצ"ל** התאונן פעם על ירידת הדורות ושפל המצב שאנו נמצאים בתוכו, ואיך רחוקים אנחנו במרחק רב מדרכי הצדיקים הקודמים, ונקמ לדוגמא מדריגת רוח הקודש, כי נעלם וכמוס הוא בדורינו אלה. ובמעמד החוא היה שם איש אחד, וכאשר שמע דברים הללו מפורש יוצא מפי רבינו, הגיב ואמר, הן בעיניו ראה איך שרוח הקודש הופיע בבית מדרשו של הרה"ק רי מרדכי **מנאדבורנא זי"ע**, ומעשה שהיה כך היה, שבאה אצלו אשה אחת עם שני ילדים

שבטיהם, מכורים הם שלא שלטו המצריים באמותיהם, אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם, לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם, היא מצד זה ויו"ד מצד זה, לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזה הוא שמפורש על ידי דוד (תהלים קכב-ד) שבטי י"ה עדות לישראל, השם הזה מעיד עליהם שהם מתייחסים לשבטיהם ע"כ. ולפי זה יש לומר, דלכן הוצרכו שיעברו בני ישראל לפני משה, כי המנין היה צריך להיות למשפחותם לבית אבותם, והרי יש קל וחומר אם בגופם שלטו בנשותיהם לא כל שכן, לכך צוה הקב"ה שיעברו לפני משה, ובהסתכלו על האיש הנפקד תיכף ירגיש אם שורה עליו הקדושה, ומזרע ישראל הוא, אם לא, כי התורה לא בשמים הוא. אמנם כל זה בשאר השבטים שנשתעבדו במצרים, אבל שבט לוי שלא נשתעבדו במצרים (שמו"ר ה-ב), לא הוצרכו לכל זה, כי אצלם ליכא ק"ו אם בגופם שלטו, ובודאי כולם מהורים וקדושים, לכן היה סגי למנותם על פי ה'.

(ח"ט במדבר עמי ט')

קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל וגו', ואת פדווי השלשה והשבנים והמאתים העודפים על הלויים מבכור בני ישראל, ולקחת חמשת חמשת שקלים וגו', מאת בכור בני ישראל לקח את הכסף, חמשה וששים ושלש מאות וא"ף כשקל הקודש (ג-מה). וברש"י כך סכום החשבון, חמשת שקלים לגלגולת, למאתים בכורות א"ף שקל, לשבעים בכורות שלש מאות וחמשים שקל, לשלשה בכורות חמשה עשר שקל ע"כ. ויש להבין מנינא למה ל', דכיון

וכן ידוע מה שמספרים מהבעש"ט הקי, בעת שלמד עוד בין חכמי בראד, הביאו פעם לפניהם שאלה על תרנגול אם כשר הוא אם לאו, וכאשר הביט הבעש"ט הקי על התרנגול ענה ואמר כשר הוא ומותר לאכלו. ושאלו אותו מנא ידע מעלתו לחתוך הדין עוד טרם ראה והבין השאלה. והשיב להם, ראיתי ששורה עליו רוח קדושה, ועל כרחך שכשר הוא, כי אילו היה מריפה לא מצא הקדושה מקום לחול עליה.

הרי מזה, דהאיש ההולך בדרכי ה', וכל מעשיו ודרכיו מיוסדים רק לעשות בהם רצון הקב"ה, יכול לראות כמו עיניו ולהרגיש את אשר טמון בקרבו, אם קדוש הוא לאלקיו או להיפך ח"ו. ואם בן קל וחומר משה רבינו אדון הנביאים בודאי כאשר הסתכל בעיניו הטהורות על אדם מישראל, ראה וידע אם הורתו ולידתו בקדושה, או ח"ו זרע פסול שאינו בכלל ישראל. והנה הקב"ה צוה לפקוד את בני ישראל למשפחותם לבית אבותם, שכל אחד מתייחס אחר שבט אביו, והמעם כי על ידי זה נדע אם בן כשר הוא אם לאו. לא כן אומות העולם מתייחסים אחר אמם, משום שאינם חיים בקדושה, ואין לידע אביהם מי הם. וכתבו בספרים דלכך נקראו יאמותי העולם, מלשון אמהות, כי עיקר יחוסם אחר האם. אבל בני ישראל כשרים יש לייחסם שפיר אחר אביהם, כי זרע כשר המה.

והנה רש"י ז"ל כתב (במדבר כו-ה), דלכן כתיב החנוכי הפלואי, היא מצד זה ויו"ד מצד זה, לפי שהיו האומות מבזים אותם ואומרים, מה אלו מתייחסים על

אמר לו תן פדיונך וצא עי"ש. ולכאורה היה מקום לומר, שמה שאמר הי' יהודפים על הלויים, היינו הנולדים באחרונה, שאין כנגדם עוד מהכ"ב אלף לויים, המה יפדו עצמם בחמשת השקלים, ולמה הוצרכו לגורל (ועיין תורת משה ה). ולפי מה שנתבאר יש לומר שהוצרך לזה, כי בכורי שבטי יוסף ובנימין יטענו כי המה פדויי הלויים, כי מה להם בחמשת שקלים שהוא כנגד מכירתו של יוסף, שלא היה להם עסק עמו, ורק האחרים העודפים אחר נכוי שבטיהם, הם יפדו עצמם בחמשת שקלים, ועל כן הוצרכו לקלפי לברר מי שצריך לפדות עצמו.

(ח"ו עמי ש"ע)

נשא את ראש בני קהת למשפחותם לבית אבותם וגו' זאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים וגו' וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמור, אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים, וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו וגו' אהרן ובניו יבואו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו (ד-ב).

נראה לרמז בזה, דהנה בספר תולדות יצחק בן לוי (פי בהר) כתב לפרש הכתוב, כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי (תהלים לט), דידוע כי מעלת בעלי תשובה גדולה יותר מצדיקים גמורים, וכמו שאמרו (ברכות לד) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים עומדים שנאמר (ישעי' נו) שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק ברישא וחדר לקרוב עי"ש. ואמרו חז"ל (עי"ו ד) לא היה דוד ראוי לאותה מעשה, אלא לומר לך שאם המא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד

שאמר ויקח משה את כסף הפדיום וגו', הרי נדע כמה היה מספר השקלים.

ואל"י יש לומר דהנה ברש"י כתב בטעם החמשת שקלים לגלגולת, שכך היתה מכירתו של יוסף, עשרים כסף, שהיה בכורה של רחל עי"כ. וכן הוא במדרש רבה (ד-י) אמר הקב"ה אתם מכרתם בכורה של רחל זה יוסף בעשרים כסף, לפיכך יהיה כל אחד פודה בנו בכור בחמשה סלעים עי"ש. ובעצם הטעם שצוה הי' לפדות בכורי ישראל כלויים, כתב במדרש (שם ד-ה) שבתחלה היו הבכורות משמשין עד שלא עמד שבט לוי, כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן עבודה בבכורות, ומשחוקם המשכן עבודה בכהנים עי"ש. ומעתה יש מקום להבכורים משבטו של יוסף, היינו אפרים ומנשה, ושבטו של בנימין, לדון ולומר הן אמת שאנחנו צריכין פדיון, שאין העבודה עוד בבכורות, אבל אין לנו ליתן עבור זה חמשת שקלים, אלא בכל דהוא סגני, שהרי החמשת שקלים באים לכפר על מכירת יוסף, ואנחנו לא נמלו חלק במכירתו, וגם שבטו של ראובן יכולה למעון שלא היה להם חלק במכירתו. ולכן קא משמע לן קרא שכולם נתנו חמשת שקלים, ומאת בכורי בני ישראל לקח חמשה ששים ושלוש מאות ואלף שקל.

ובגמרא (פנהדרין יז) אמר משה כיצד אעשה להם לישראל, אם אומר לו תן לי פדיונך וצא, יאמר לי כבר פדאני בן לוי, מה עשה, הביא כ"ב אלפים פתקין וכתב עליהם בן לוי, ועל רע"ג כתב עליהם חמשת שקלים, בללן ונתנן בקלפי, אמר להם מלו פתקכם וכי, מי שעלה בידו חמשה שקלים

תשובה, ושמו אותם איש איש אל עבודתו ואל משאו. וכל אחד לפי מצבו יש לו דרך מיוחדת אשר בו יתעלה.

ואמר ישוב, **נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי**, לא רק שבעלי תשובה מתקבלים, אלא במקום שהם עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ונשא את ראש בני קהת באהל מועד קדש הקדשים, אם עבודת שבט לוי הוא קודש, עבודת בני קהת הוא קדש הקדשים. ונשא את ראשם למשפחותם לבית אבותם, תושב ככל אבותי, שיכולים להגיע עד כדי כך שיהיו מרכבה להקדושה כמו האבות. או כמו שכתב בתורת משה (הי"ל) שהבעל תשובה מעלה עמו כל פגמי משפחותיו ואבותיו. (ח"ט דברים ע"ב קמ"ב)

זאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש הקדשים (ד-ז). ונראה בהקדם לבאר מה שאמרו חז"ל (עבודה זרה ב) לעתיד לבא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר כל מי שעסק בה יבא ויטול שכרו, מיד מתקבצין עובדי כוכבים וכו', נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה, ואומרים לפניו רבשי"ע הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה [שיהא להם פנאי, שמוצאיין להשתכר בשוק, ומוצאיין מזונותיהן וצרכיהן בלי טורה, ומתעדנין במרחצאות]. אמר להם הקב"ה שומים שבעולם, כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם וכו', כלום יש בכם מגיד זאת, ואין זאת אלא תורה שנאמר (דברים ד-טז) וזאת התורה אשר שם

שעשה תשובה, והיינו דאי"ר שמואל בר נחמני אי"ר יונתן מאי דכתיב (שמואל ב-כג) נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, שהקים עולה של תשובה. ועל ידי זה זכה אחר כך להיות רגל רביעי שבמרכבה. וכמו כן זכה להיות חי וקיים (רי"ה כה). כי כן נאמר (יחזקאל יח-לב) והשיבו וחיו. והנה ג"ר רומז על החוטא, שמרוחק מהקב"ה מחמת העונות המכבדילים בינו לבין אבינו שבשמים, ותוש"ב רומז על הבעל תשובה. ועל כן אמר דוד, גר אנכי עמך, שמתחלה הייתי גר. תוש"ב, התשובה גרמה לי, ככל אבותי, להיות במרכבה עם האבות עכדה"ק.

ומעתה יש לומר כי בני קהת רומזים על בעלי תשובה. כי החוטא הוא ג"ר כנ"ל. וכאשר הוא שב בתשובה שלימה הוא נעשה תוש"ב, והרי הוא עולה במספרו כמנין קה"ת. והזהיר הכתוב, **אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים**, שלא ידחו את החוטאים המתקרבים אל ה', ולחשוב שלא מועיל להם תשובה. וזאת **עשו להם**, עבודתם הוא צו"ם קו"ל ממו"ן העולה כמספר זא"ת. המתקרב להי יש לו לסגף עצמו, ולהרבות בקול תורה ותפלה ולזעוק ולהתחנן להי, ולעשות צדקה בממונו, והטיף בצדקה פרוק. וחיו ולא ימותו, יזכו עוד לחיים נצחיים, וכמו דוד מלך ישראל חי וקיים, והשיבו וחיו. — **וקאמר אהרן ובני יבואו ושמו אותם איש איש על עבודתו ואל משאו**, שלא יפסיעו פסיעה גסה, ולצאת מן הסדר האנושי ולשנות דרכיו כפי שכלו ודעתו, אלא כל אחד לפי ערכו ומדרגתו צריך להתעלות, ואהרן ובניו, אשר רבים השיב מעון, יבואו ויסדרו לו סדר ודרך של

לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה וכו', אבל להכניס זאת לבית קדשי קדשים היה אהרן בוחר את המעולה ביותר, שיהיו ראויים להביא על ישראל זכות ומישור לפני כסאו ית"ש. ובזאת יבא אהרן אל הקודש, בכל מצות כאלו שהיו בכחי 'זאת'. וז"פ הפיוט במה אקדם ואכפ וכו' ובידי אין מעש, ואם תאמר הלא גם פושעי ישראל מלאים מצות, ומכל שכן סתם בניי זרע אברהם אוהבו, אבל דא עקא יען אשר על 'זאת' לבי יפחד, שאם יבדקו לראות אם הם בכחינת 'זאת' ימצאו שכוונתם והשבונם החליפו שם המצוה לשמות אחרות, עד שאין הם יותר 'זאת' מה שהיו שמותם כמו שכתוב בתורה עכד"ק בתוספת נופך.

וְלִבְנֵי לעתיד כאשר יבואו הרומיים ויאמרו, שהרבו פעלים לתורה על ידי מעשיהם, יאמר להם ה', שכר לעולם הבא יש רק למי שעשה לשם שמים, רחמנא לבא בעי, ובעולם האמת אין שכר רק עבור עבודת אמת, כלום יש בכס מגיד 'זאת', שאין מעורב בו שום מחשבה ופניה אחרת אלא תורה כמות שהוא, אין זאת אלא תורה, ולכן יצאו מאת ה' בפחי נפש. – והנה צדיקים הקב"ה מדקדק עמהם כחוט השערה שנאמר (תהלים ג-ג) וסביביו נשערה מאוד (ככא קמא ג). והסמוכין אל השכינה וארון הברית, צריכין לדקדק על מעשיהם ביתר שאת שתהא כולו לשם שמים. ולכן אמר עליהם, 'זאת' עבודת בני קהת, שעבודתם צריכה שתהיה בכחינת זאת, כי עבודתם הוא באהל מועד קודש הקדשים, ובקרבתם לפני ה' צריכין דקדוק מעשים ביתר שאת.

(ח"י במדבר עמי מ"ה)

משה, מיד יצאו בפחי נפש וכו' ע"ש. ויש להבין למה הדגיש להם ה' כלום יש בכס מגיד 'זאת', ואין זאת אלא תורה, כינה את התורה בלשון זאת דייקא.

וּנְרָאָה עֵימִיִּשׁ בַּסֶּפֶר בֵּית הַלְּחָמִי

(בהקדמה למעדים אות י"ד) מה ששמע מהגה"ק בעל דברי יואל ז"י"ע (בהסעודה בערב יוח"פ שנת תשס"ז) לפרש הפזמון במה אקדם ואכפ פני לא יקה שוחד, ובידי אין מעש, ועל זאת לבי יפחד וכו', ולכאורה קשה איך אומר ובידי אין מעש, הלא אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרמון, ועפ"י פשטות הכוונה שאינם בשלימות כמו שצריך להיות. אבל בהעמיק יותר יש לפרש עוד, עפ"י"מ דאיתא במדרש (ויקרא כא-ו) עה"פ בזאת יבא אהרן אל הקודש (טז-ו), שהכהן גדול בכניסתו לבית קודש הקדשים היה בידו חבילות חבילות של מצות שיישראל עושים, זכות התורה שנאמר 'וזאת' התורה וכו', זכות מילה שנאמר 'זאת' בריתי וכו', זכות שבת שנאמר אשרי אנוש יעשה 'זאת' ע"ש, וזה פלא וכו' שאר תרי"ג מצות שלא נאמר בהם 'זאת' בשביל זה אינם ראויים להכניסם לבית קדשי קדשים.

אֲךְ הכוונה יש לומר, כי כל המצות צריכים

להיות נעשים בכוונה שלימה באמת וצדק, דהיינו בלי שום פניות וחשבונות אחרות הו"ן ממחשבת המצוה, דהיינו שאצל התורה, יהיה רק תורה, ואצל שבת רק שבת, וכן בכל שאר המצות, אבל אם כוונתו למען מחשבות אחרות, גאווה כבוד וכדומה, אם כן אין זאת התורה, ואין זאת המצוה שעושה, כי המצוה הוי אחרת, ויקרא שמו כבוד, גאווה, ממון, ואף שאמרו חז"ל (פסחים ג)

תכריתו את שבט משפחות הקהתי, חכמת התורה, מתוך הלויים, עמוד העבודה, וכמו שרמזו ג"כ בסה"ק דלוי הוא מלשון לויי ודביקות וחיבור בה'. וזאת עשו להם, לחברם גם יחד, ואז וחיו ולא ימותו, כי זכה נעשה לו סם חיים, ואם לאו שאינו עושה ע"מ לקיים אז נעשה סם מות כמו שדרשו (יומא עב): מלשון ושמתם.

(מתוך מכתב להה"ג רבי אהרן שפירא שליט"א
אבי"ד פרדס כ"ץ (ערב שבועות תשי"ב), אסא
דבי היילולא עמי מ"ג)

אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגוי (ד-ג). הרהרתי בשבוע העל"ט בעת קריאת התורה בכוונת הכתובים אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו, והנה שבט קהת הם הנושאי ארון רמזו לת"ח שעוסקים בתורה ולויים הם העומדים בבית הי ואמר הכתוב שח"ו לחלק בין בי דברים אלו לחשוב כי התורה לעצמה ג"כ יש חשיבות למו בחכמתו לבדו גם בלי שיוצמח מזה אח"כ לעבדו באהבה. ולזה אמר אל

KHAL ADAS YEREIM
VIEN

27 Lee Avenue • Brooklyn, N.Y. 11211

קהל עדת יראים
וויען

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכה דבא בשם ה' הננו בזה להודיע

שב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ישבות אי"ה בשב"ק פ' במדבר הבעל"ט

בעיה"ק ירושלים תונב"א

התפילות יתקיים אי"ה

בביהמ"ד ישיבה שומרי החומות

בית אברהם ורבקה שאהנבערגער

בתי אונגארן - בנין כ"א

סעודת ליל שב"ק
ביחד עם תלמידי ישיבתנו הק'
באולם שערי שמחה

דרשת פרקי אבות
ודברי הננה לקבלת התורה
בביהמ"ד תולדות אהרן
בשעה 6:00

מנחה וקבלת שבת

בשעה 7:15

תפלת שחרית

בשעה 9:00

מנחה וסעודה שלישית

בשעה 7:15

יהא בואו לברכה